

Filozofsko-teološki institut DI
Studij filozofije i teologije
utorkom 8:15 i srijedom u 9:15

Proroštvo i apokaliptika

Dođite, poklonimo se (Ps 95)

C Am F G Am F G C

Do - đī - te po - klo-ni-mo se Bo-gu, do - đī - te on je naš Kralj

Filozofsko-teološki institut DI
Studij filozofije i teologije
utorkom 8:15 i srijedom u 9:15

Proroštvo i apokaliptika

prorok – נביא *nabî'* [navi]

proroci – נביאים *n^ebî'îm* = središnji dio HB

proročica – נביאה *n^ebî'â*

Sveto pismo;

B. Lujčić, *Starozavjetni proroci*

Anto Popović – kad bude

Znak raspoznavanja

- 1. נביא *nabi* – “titula”, ID
- 2. ראה *ro'ê* – onaj koji gleda, usp. Post 1
 - Npr. Samuel (1 Sam 9,19):
 - “...sve ću ti kazati što ti je na srcu”
- 3. חזן *hozê* –koji ima viđenje
 - Npr. Gâd (2 Sam 24,11)
 - Davidov “vidjelac”
 - חזן *hazâ* vidjeti u Am 1,1
 - “riječi... koje je motrio”
- προφήτης ⇔ **ψευδο**προφήτης (LXX)
- “pisani”/“pisanski” proroci i oni drugi

“Formule”

- **1. Proročka formula** (o dolasku Riječi) npr. Jon **1,1**:
 - “i dođe (mu) riječ Gospodnja”
 - ... יהוה אל דבר ויהי *vaj^ehî d^ebar* 'Adonaj 'el...
 - “Riječ Jahvina dođe Joni...”
- **2. Glasnička formula:**
 - “Gospodin ovako govori”
 - יהוה אמר כה *kô 'amar* 'Adonaj npr. **Iz 43,1**
 - “Ovako govori Jahve... Ne boj se, ti si moj!”
- **3. Riječ Gospodnja:** יהוה נאם *n^eum* 'Adonaj npr. Jr 31,31
 - “Evo dolaze dani – riječ je Jahvina – sklopit ću novi savez...”

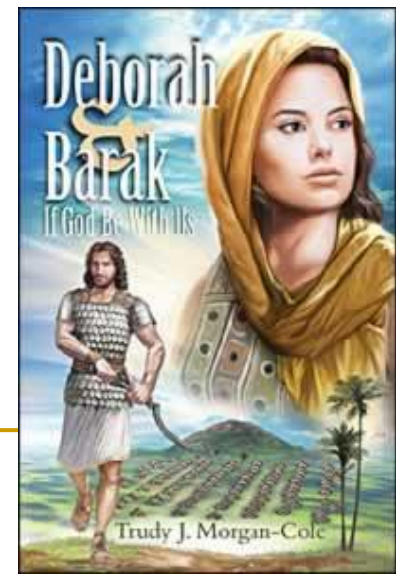

Proroci i proročice

- **Petoknjižje:**
 - Abraham, Mirjam, Mojsije
- **Povijesne knjige: npr.**
 - Debora (Suci)
 - Natan, Gâd, Ahija (Sam)
 - Ilija i Elizej, Mihej ben Jimla, Hulda (Kr)

■ Proroci – pisci:

- **Veliki:**
- **Iz, Jr, Ez + Dn (LXX),**
 - Ez: lažne proročice
- **i Mali (Zbirka XII: od Hoš do Mal)**
- **+ Bar i Tuž**

Razvoj kanona

- ❑ κανών– mjera
- Hebrejska Biblija: “*proto-kanon*”
- תורה – *Tôrâ* = Zakon (Pouka)
- נביאים – *Nebi’îm* = Proroci
- כתובים – *Keṭubîm* = Spisi
 - ❑ do novog stvaranja (npr. Iz 66)
tj. posljednjih vremena (npr. Dn 12)
 - ❑ Iz Spisa: Daniel, Tužaljke
- Septuaginta, LXX =“*deutero-kanon*”
 - ❑ Nakon Aleksandra Velikoga, za vjernike
 - ❑ doprinos LXX – *jezik, raspored, knjige*: Proroci na kraj
 - ❑ + 7 knjiga: Tob, Jdt, 1 i 2 Mak, Mudr, Sir, Baruh
+ dodaci u Dn, Est

U svetoj predaji

- Proročke knjige
- 2. dio od נביאים *n^ebi'îm*
 - + Dn, Tuž iz כתובים *k^etubîm*
 - + Bar (+ dijelovi Dn) – LXX
- Veliki: Iz, Jer, Ez, Dn
- i “mali” proroci:
- po opsegu spisa
- Knjiga dvanaestorice proroka
 - 12 spisa – jedna knjiga (?)
 - četvrti “veliki” prorok u HB

Apokaliptika

- Proroštvo *po sadržaju*
- O posljednjim vremenima (“onaj dan”, “ono vrijeme”)
- Božji sud i vječnost
- Elementi iz stvaranja
 - Posljednja vremena = prvo vrijeme
- Potreban tumač
- Proroštvo – tajno
 - “apokaliptička istovremenost”

Ime ću tvoje (Ps 145)

C Am F C

I - me ću tvo - je, Go - spo - di - ne,

F C G C

bla - go - sliv - lja - ti do - vije - ka

Prvi prorok (Post 20,7)

- Tko govori u Post 20,7 (usp. v6)?
- Bog – noćni pohod *stranom* kralju 20,1-7
 - Kome Bog govori (usp. 20,3)?
- Abimelek Gerarski
 - Abraham – prorok i *narodima*
 - Kakav je čovjek (v11)?
- predrasuda i strah (v11)
 - Za život
 - Zanijekao ženu

Na djelu

- Prva proročka zadaća?
(Post 20,7.17)
- “molit će” – najava (v7)
- Moli (v17) izvršenje
– zagovornik
 - Zagovorna molitva
 - Uspješno? (v17)
- Bog liječi (v17) – bitna molitva
 - v3.7[2x] מוֹת (*môt* umrijeti) ⇔ v7 חַיָּה (*ḥajâ* živjeti)
v4.11 הָרַג (*harag* usmrtiti) ⇔ v17 יָלַד (*jalad* rađati)

Mirjam

*Proročica
i predvoditeljica*

Izl 15,20s

Br 12

Mih 6,4

Proročica Mirjam

- Izl 15,20 – čije ime u NZ?
- Isusove majke Marije
- prva נביאה *nēbi'â*, u Zakonu
- uz središnji događaj u **Izl 14**
 - Koje riječi i odakle (**15,21 usp. 1b**)?
- “Slavom se proslavio...” (v21 usp. 1b)
- Pripjev (ענה *'anâ* “odgovoriti”)
 - Predvodnička uloga u Izl 15,20?
- Sve se pridružuju – dosl. “za njom” (v20)
 - Novo značenje: “pjevati” u v1.21
- nalog “pjevajte” (v21)

Poput velikoga spasitelja

- Čija sestra (Izl 15,20)?
- Aronova – liturgijska funkcija
 - Tko rješava sukob u **Br 12,4**
- “Vas troje u šator sastanka...”
 - Kako zajednica reagira kad je pogođena gubom (**Br 12,15**)
- Čekaju – sačuvan autoritet (v15)
 - Usp. “Javljam se proroku...” (v6)
 - spašava li brata u Izl 2?
 - Što je Mirjam u *Mih 6,4*?
- Predvoditeljica naroda s Mojsijem

Uzor-prorok Mojsije

- Prorok u Pnz **18,15**?
- **נביא** *nabî* “kao što sam ja” (15)
 - Vjerodostojna oporuka usp. **v18**:
 - “kao što si ti” – “ja ću podići proroka”
- Posrednik *Saveza* (**18,16** usp. Izl 20,19)
 - prenosi “im” Božje riječi (v18)
 - Definicija proroka u Pnz **18,18b**:
- “Dat ću riječi svoje u njegova usta...”
 - Prva dužnost proroka – primiti riječ
 - Govori što Bog zapovijeda (v18)
- Bog ga *podigne* (קום), jedan od braće (v15)
 - Mojsije jedinstven (**34,10**):
- “licem u lice”, poslan od Boga **שלה** *šalah* (11)

- *Uloga u Hoš 12,14:*
- Vodi i čuva
 - *Tko je za Petra obećani prorok u Dj 3,13.22?*
- Isus